

Праграма Школы Евангелья

Агульная характарыстыка школы

Школа Евангелья грунтуецца на літургічным і катэхетычным паданні Праваслаўнай Царквы. Яе аснову складае вопыт трохэтапнай катэхізацыі, сфармаваны ў эпоху настаўнікаў і святых айцоў і зафіксаваны ў такіх помніках як “Апостальскае Паданне” Іпаліта Рымскага, “Вялікае аглашэнне” Кірыла Александрыйскага, “Словы агалосныя” Яна Златавуста, “Катахізічныя настаўленні” Фёдара Студыта і інш. Пры гэтым дадзены досвед адаптаваны для ўмоваў сучаснай Беларусі, якія характарызуюцца сярод іншага тым, што аўдыторыяй школы з’яўляюцца не агалосныя, што рыхтуюцца да хрышчэння, а, пераважна, ужо ахрышчаныя вернікі. Пры фармаванні праграмы былі ўлічаныя вопыт катэхізічнай вучэльні Прэабражэнскай садружнасці малых Брацтваў (г. Масква), праваслаўнай супольнасці Сарак Мучанікаў (г. Царыцын), прыходскай школы Уваскрасенскага прыходу (г. Менск).

У адрозненне ад нядзельных і царкоўна-прыходскіх школаў, якія фармаваліся пад моцным уплывам заходняй (каталіцкай і пратэстанцкай) традыцыі, у дадзенай праграме адсутнічае падзел на прадметы. Усё навучанне ажыццяўляецца адным (альбо двума) настаўнікамі¹, якія нясуць поўную адказнасць за групу братаў і сёстраў, якія навучаюцца.

Як паказвае практыка і духоўны досвед Царквы, у катэхізацыі мае патрэбу кожны дарослы хрысціянін, таму што яна дае цэласны духоўны досвед, які вельмі цяжка (хаця і магчыма) атрымаць самому ды й тым больш за такі кароткі тэрмін як год-паўтара.

Адносна ўзросту тых, хто можа навучацца варта сказаць, што поўная “дарослая” катэхізацыя чалавека ў нашых умовах звычайна не бывае магчымай раней за 20 год. Да гэтага ўзросту хрысціяне ў большасці сваёй могуць успрымаць толькі перадагалосны і агалосны досвед першага этапу. Аднак ва ўмовах Брацтва гэты ўзрост можна рызыкнуць знізіць да 16 год.

Мэта Мэтай школы з’яўляецца сістэматызаванае ўваходжанне хрысціянаў у паданне (веру, веданне і практыку) Царквы, адказнае прыняцце на сябе дарункаў і абавязкаў поўнага супольніка Царквы Хрыстовай. Іншымі словамі – асабістае ўваходжанне ў Царкву як Цела Хрыстовае.

Важным крытэрам паспяховасці працы школы з’яўляецца ўзнікненне духа супольнасці², даверу, ўзаемадапамогі, неабыхваасці да царквы і ў першую чаргу да калег па групе, а таксама пачуццё новага этапу ўвацаркаўлення.

Задачы. Зыходзячы з гэтай мэты перад школай, яе настаўнікамі і навучэнцамі паўстаюць наступныя задачы:

1. Прыняцце Хрыстовага Евангелья як асноўнага арыентыра ў жыцці і ўспрыманне яго ў святле Падання Праваслаўнай Царквы, якое ідзе з апостальскіх часоў.
2. Фармаванне хрысціянскага светапогляду і вобразу жыцця, заснаванага на Святым Пісьме і дагматычных падставах праваслаўнай веры. І іншымі словамі адказнае ўваходжанне ў Паданне Царквы.
3. Спалучэнне з Царквою як містычным Целам Хрыста.
4. Усведамленне супольнай Еўхарыстыі як цэнтра і адпраўной кропкі

¹ Тут трэба зрабіць агаворку, што роля настаўніка ў духоўным сэнсе аказваецца не самай вялікай, таму што кожнага чалавека вядзе ў першую чаргу Гасподзь, а ў другую чаргу ён працуе сам, аднак патрэба ў настаўніку ёсць усё адно, як і патрэба ў агульнацаркоўнай падтрымцы – супольнай малітве і паслузе, святарскіх казаных і гэтак далей.

² Важна не блытаць дух супольнасці і брацкасці з калектывізмам. Прынцыповае адрозненне гэтых рэчаў заключаецца ў тым, што дух супольнасці і брацкасці прызнае каштоўнасць асобы самой па сабе, зыходзячы не яе сацыяльнай функцыянальнасці, а з Божай любові, тады як для калектыву чалавек – гэта найперш функцыя, сума ўчынкаў.

хрысціянскага жыцця і любога хрысціянскага служэння.

5. Уваходжанне хрысціяніна ў супольнасць (брацтва), сабраную вакол Еўхарыстычнай чашы

6. Прыняцце і ўсведамленні неабходнасці асабістага духоўнага росту

7. Набыцці свайго мейсца і службы ў Царкве, усведамленні асабістай адказнасці за Царкву.

Выкананне гэтых задач паводле святаайцоўскай традыцыі варта размеркаваць на тры этапы, кожны з якіх так ці інакш адлюстраваны ў Пісанні, паданні і літургічнай практыцы Праваслаўнай Царквы. Нягледзячы на тое, што вучыцца ў школе будуць пераважна верныя (у сэнсе – ахрышчаныя) хрысціяне, мы дазволілі сабе захаваць традыцыйныя для катэхізацыі назвы гэтых этапаў – аглашэнне, асвета і містагагія, якія адлюстраваныя ў літургічнай практыцы Праваслаўнай Царквы (у прыватнасці ў чыне літургіі Раней асвечаных Дароў). Пераход братоў і сёстраў, якія навучаюцца, з аднаго на другі этап варта ажыццяўляць паслядоўна (не прапускаючы этапаў), але пры гэтым своечасова (калі чалавека затрымліваюць на нейкім этапе на практыцы аказваецца гэтак жа кепска, як і калі пераводзяць занатта рана).

Першы этап – агалосны³.

Працягласць. Першы этап школы Евангелья не мае строгіх рамак па часе. Ён можа быць скончаны тады, калі навучэнец з Божай дапамогай вырашыў усе задачы і дасягнуў мэты першага этапа. У часы ранніх айцоў царквы лічылася нармальнай працягласць першага этапа каля трох год, але ў сучасных умовах у большасці навучэнцаў ён укладаецца ў год-паўтара. Для людзей, якія ўжо шмат год ходзяць у царкву гэты этап можа быць скарачаны да мінімуму, а ў складаных выпадках наадварот – працягнуты.

Евангельская адпаведнасць. У нейкім сэнсе гэты этап адпавядае тому перыяду зямнога служэння Госпада, калі Ён выступаў пераважна як Настаўнік і тлумачальнік Торы.

Мэта. Асноўнай мэтай першага этапа з’яўляецца прыняцце Хрыста як свайго Настаўніка, угрунтаванне навучэнца ў хрысціянскай этыцы і набыццё ім асабістага досведу малітвы й даследвання Пісання.

Задачы. Для дасягнення мэты ставяцца і вырашаюцца наступныя задачы.

1. Самастойнае знаёмства навучэнцаў з Сінаптычнымі Евангельямі (першымі трыма), Кнігамі Мудрасці (Выслоўі Саламона, Эклізіяст, Сірах, Іаў, Мудрасць Саламона, Тавіт, Эсфір), Псалтыр’ю, Кнігамі Закона (мінімальна – Быццё, Выхад, Другазаконне) і абранымі прароцкімі кнігамі (Ісаія, Іёна, Авакум)

2. Навучэнне свабоднай асабістай малітве (сваімі словамі), звернутай да Адзінага Бога, а таксама устанавленне хаця б мінімальнага малітоўнага рытма.

3. Разбор, усведамленне і прыняцце да выканання дзесяці заповедзяў Торы паводле іх “ніжняй мяжы”.

4. Вызваленне (на ўзроўні ўчынкаў) ад грубых этычных грахоў такіх як забойства, чужаложства, пакланенне іншым багам, чараўніцтва і іншыя смяротныя грахі (на ўзроўні Старога Завету пакуль што без паглыблення ва ўнутраныя матывы і памкненні).

5. Фармаванне даверу да Хрыста як да Настаўніка

6. Развіццё здольнасці і схільнасці прымаць рашэнні па даверы да Бога, а не толькі па зямным разуменні.

7. Вырашэнне цяжкіх пытанняў і супярэчнасцяў веры і жыцця пры дапамозе настаўніка і святара.

³ Назва паводле літургіі раней асвечаных Дароў (Грыгора Дыялагіста)

Форма правядзення. Акрамя асабістага чытання і малітвы навучэнцы збіраюцца разам з настаўнікам на сустрэчы, дзе задаюць пытанні па прачытаных кнігах Святога Пісьма, малітве, асабістым этычным жыцці. На гэтым этапе рэкамендуецца адкладаць на пасля пытанне звязанага з дагматыкай і глыбіннай аскетыкай, а таксама пазбягаць абмеркавання “трэціх асоб” і тэм, не звязаных з жыццём па веры.

Фактычна праца настаўніка на дадзеным этапе заключаецца ў тым каб адказваць на пытанні, якія ўзніклі пры самастойнай працы братоў і сёстраў, якія навучаюцца. У выпадку нізкай актыўнасці групы можна правесці некалькі сустрэчаў у фармаце лекцыі альбо пропаведзі, аднак гэтым сродкам нельга злоўжываць, так як ён можа прывесці альбо да інтэлектуальнага спахывецтва, альбо да разрыву асабістага жыцця з праўдамі веры, чым вельмі часта “грашыць” сучасная духоўная адукацыя.

Калі навучэнцы дайшлі да чытання кніг Тору можна правесці невялічкі цыкл тэматычных гутарак, прысвечаных асобным пытанням хрысціянскай этыкі.

Асабістая праца. Асабістая праца навучэнцаў развіваецца па чатырох накірунках.

Знаёмства з канонам кніг Святога Пісьма па рэкамендаванай схеме (Сінаптычныя Евангельлі+Кнігі Мударасці, далей Тора і пасля – прарокі) Гэтае чытанне павінна быць сумленным, руплівым і ажыццяўляцца з індывідуальнай, зручнай для самога чытача хуткасцю. Усе пытанні, якія узнікаюць пры суаднясенні прачытанага з жыццём, варта высвятляць самастойна альбо з настаўнікам. Для таго, каб гэта было зручней рабіць, пры чытанні варта мець пры сабе спецыяльны нататнік ці сшытак, у які запісваць пытанні і пазначаць радкі з Пісання, якія іх выклікалі.

У якасці малітоўнага правіла варта ўзяць на сябе наступнае – штодзённа маліцца свабоднай малітвай (сваімі словамі) да Адзінага Бога, каб ніводны дзень не праходзіў без такой малітвы. Калі ў брата ці сястры ўжо ёсць правіла малітваслоўя, то варта яго прытрымлівацца (разам са свабоднай малітвай), а калі няма, то не варта на гэтым этапе яго прымаць. Магчыма выкарыстоўваць у якасці малітоўнай падтрымкі Псалтыр (на даступнай мове).

Па магчымасці часцей і рэгулярней наведваць храм і бываць на багаслужбах (пераважна сінаксарных). Пры гэтым нейкай абавязковай часціні на гэтым этапе не ўсталёўваецца. Адзін можа бываць штотыдзень, іншы – штомесяц, галоўнае каб для чалавека гэтая часціня была крокам наперад, а не назад. Глыбокі ўдзел і веданне багаслужбы на гэтым этапе не патрабуецца, магчыма нават малітва “на фоне” багаслужбы. Таксама варта наведваць сустрэчы уласна школы Евангелья, але і тут дапускаюцца пропускі.

Імкнучыся да царкоўнага правіла “добра і прыгажосці”, удасканалваць свае паводзіны ў адпаведнасці з Божым Аб’яўленнем, адкрытым праз Пісанне, удасканалваць паводле тых магчымасцяў і здольнасцяў, якія дадзеныя яму ад Бога на сённяшні дзень. Для гэтага набходна актуалізаваць сваё сумленне (Божы голас у чалавеку), сваё веданне агульначалавечага маральнага досведу, а таксама біблейны досвед (перш за ўсё, пры дапамозе такіх кніг як Выслоўі Саламона, Сірах, Быццё, Выхад, Другазаконне). Тут мэтазгоднымі могуць аказацца кароткія асабістыя пакаяльныя посты (не абавязкова па царкоўным уставе) і справы міласэрнасці (пакуль яшчэ не ў парадку сталага служэння), якія даюць магчымасць праявіць любоў і спагаду ўсім, хто мае ў гэтым патрэбу.

Літургічны аспект. Навучэнцам варта як мага часцей (але без строгіх патрабаванняў) наведваць сінаксарныя багаслужбы (вячэрню, ютрань, гадзіны, літургію агалосных). лепшым варыянтам будзе, калі група братоў і сёстраў, якія навучаюцца, збіраецца на багаслужбу разам у адзін і той жа храм (хаця гэта не абавязкова). Удзел у Еўхарыстыі вызначаецца папярэднім досведам. Калі навучэнец меў да пачатку навучання ўстойлівы звычай удзелу ў Еўхарыстыі (прычасця), рабіў гэта рэгулярна, то так і трэба працягваць. Калі ж ён да пачатку навучання не ўдзельнічаў у Еўхарыстыі, альбо рабіў гэта рэдка і сітуацыйна, то ў гэтым выпадку варта адкласці прычасце да трэцяга этапу.

Падвядзенне вынікаў і перавод на наступны этап. Па старажытнай царкоўнай традыцыі пытанне пераводу навучэнцаў на другі этап мэтазгодна вырашаць напярэдадні піліпаўскага альбо вялікага посту, каб Брацтва магло прысвяціць пост малітве за навучэнцаў другога этапу.

Пытанне пераводу кожнага брата і кожнай сястры на другі этап вырашаецца ў індывідуальным парадку святаром альбо настаўнікам альбо святаром і настаўнікам супольна. Патрабаванні для пераводу на другі этап можна абзначыць наступныя:

- a) Прачытанне рэкамендаваных кніг Бібліі (павінныя быць прачытаныя)
- b) Вызнанне веры ў Адзінага Бога, Бога Аўраама, Ісака і Якуба і Айца Ісуса Хрыста.
- c) Вызнанне Хрыста сваім Настаўнікам
- d) Наяўнасць асабістай малітвы (на падставе самасведчання)
- e) Адсутнасць смяротных грахоў паводле Старога Завету такіх як пакланенне іншым багам (прамы акт пакланення), пакланенне ідалам і наяўнасць язычніцкіх талісманаў, чараўніцтва (у тым ліку заняткі астралогіяй), рашучае нежаданне прыходзіць у хрысціянскі сход, вывучаць Пісанне, маліцца, адкрытае зласлоўе бацькоў (а таксама бойкі з імі, прамае знявага, што зараз, нажал, мае месца), забойства (у прамым, фізічным сэнсе), чужаложства (пранікальны сэкс па-за шлюбам), гомасэксуалізм (у выглядзе пранікальнага сэксу з прадстаўніком таго ж полу), заафілія (тое самае адносна жывёл), фальшывае сведчанне (калі яно вядзе да сур'ёзнага ўрону жыццю іншых людзей), то бок пераступленняў ніжняяй мяжы заповедзяў, якія ў старазаветныя часы караліся смерцю, а ў новазаветныя – доўгатэрміновым адлучэннем. Пры гэтым патрабаванні адносна ўнутранай духоўнай чысціні не мусяць быць строгімі, бо па выніках першага этапу братам і сёстрам патрэбна асвоіць хутчэй этыку, чым аскетыку і містыку.

Другі этап – асветны⁴.

Працягласць. У адрозненні ад агалоснага асветнага этапу мае фіксаваную даўжыню і праводзіцца пад час вялікага ці пад час піліпаўскага посту і такім чынам цягнецца сорок дзён. Зрэшты самі гэтыя пасты абавязаныя сваім узікненнем катэхізацыі, так як хрышчэнні ў часы святых айцоў ажыццяўляліся ў вялікую суботу ці на куццю, каб неафіты маглі адразу прыняць удзел у святочнай Літургіі. З гэтай жа прычыны замест трысвятога на гэтыя святы спяваецца віншаванне новахрышчаным (Вы, што у Хрыста хрысціліся...). На думку некаторых літургістаў святы Увядзення ў храм Багародзіцы і Стрэчання таксама былі гістарычна звязаны са знаёмствам катэхуменаў з храмам і з'яўляліся часткай катэхізічнага працэсу.

Евангельская аднаведнасць. У нейкім сэнсе гэты этап адпавядае перыяду зямнога служэння Госпада пасля Яго ўрачыстага ўваходу ў Іерусалім – адкрыццю Яго як Месіі, Крыжовай смерці і Уваскрасенню.

Мэта. Усведамленне неабходнасці збаўлення і прыняцце Хрыста Ісуса як свайго Збаўцы, засваенне асноўнай керыгмы Праваслаўнай Царквы.

Задачы. Для дасягнення дадзенай мэты ставяцца наступныя задачы.

1. Прыняцце і засваенне базвай керыгмы Праваслаўнай Царквы, зафіксаванай у Сімвале Веры
2. Разуменне фундаментальных прычын схільнасці чалавека да граху.
3. Фармаванне ўяўлення пра Божае Домабудаўніцтва праз вучэнне аб заветах.
4. Прыняцце Хрыста як свайго Збаўцы, набыццё веры ў асабістае збаўненне праз Хрыста Ісуса.

⁴ Назва паводле літургіі раней асвечаных Дароў (Грыгора Дыялагіста)

5. Уваходжанне ў багаслужбовае паданне Праваслаўнай Царквы, фармаванне навыку супольнай малітвы.

Форма правядзення. У адрозненні ад першага этапу другі этап мае больш строгія патрабаванні. Сустрэчы праводзяцца два разы на тыдзень і (у адрозненне ад сустрэчаў першага этапу) маюць канкрэтную тэму і праводзяцца ў выглядзе лекцыі ці казані з далейшым разборам пытанняў. Усяго разбіраецца 16 тэм.

1	Бог і сусвет. Стварэнне свету.	
2	Божае аб'яўленне і богапазнанне. Кароткія вызнанні веры старажытнай царквы. Нікеа-Канстантынопальскі сімвал веры.	
3	Бог і чалавек. Стварэнне чалавека. Завет Бога з Адамам.	
4	Святое Пісаньне і Святое Паданне.	
5	Добро і зло, грэх і закон. Грэхпадзенне і пачатак гісторыі.	
6	Шлях да збавення. Запавет Бога з Ноем, Аўраамам, Майсеем і Давідам. Дзесяць прыказняў.	
7	Ісус Хрыстос — Сын Чалавечы і Сын Божы. Богаяўленне.	
8	Зямное жыццё Госпада Ісуса, выкананне (паўната) Закона і Прарокаў, унутранае і знешняе наследванне Хрыста.	
9	Дабравесце Хрыста і яго цэнтр— заповедзі шчасця і Гасподня малітва.	
9а	Уводзіны ў сінаксарныя багаслужбы і таемствы увацаркаўлення.	
10	Адкупленне і завет Бога і Хрыста.	
11	Літургія.	
12	Хрысціянства ды іншыя рэлігіі.	
13	Выкананне абяцання. Пяцідзсятніца.	
14	Царква ў гісторыі.	
15	Канец гісторыі і апошні містычны завет	
16	Жыццё ў царкве паводле веры.	

Пропускі сустрэчаў на далдзеным этапе не дапускаюцца, як аб тым кажа святы Кірыл Іерусалімскі: “Хадзі на агалосныя сустрэчы без пропускаў, і запамінай, што будзе гаварыцца”. Пропуск трох тэм (незалежна ад прычыны) можа стаць повадам для вяртання на першы этап.

У канцы этапа (зазвычай – на куццю ці ў Вялікую Суботу) праводзіцца агульная пакаяльная малітва з чытаннем пакаяльнага канону і чынам абвяшчэння дзесяці заповедзяў, “вяртання” Сімвала веры, абнаўлення абетаў хрышчэння (чын адрачэння і заручэння) і споведзь за ўсё жыццё.

Асабістая праца. Акрамя чатырох накірункаў духоўнай працы першага этапу (якія застаюцца актуальнымі і на другім) да навучэнцаў выстаўляюцца новыя патрабаванні. Так як другі этап школы праходзіць пад час агульнацаркоўнага посту, то навучэнцам трэба посціць таксама (безумоўна з улікам іх духоўных і фізічных магчымасцяў). У адпаведнасці з праваслаўнай практыкай посту больш пільнай павінна стаць і духоўная праца. Пры гэтым наведванне багаслужбаў таксама варта ў адпаведнасць з практыкай Праваслаўнай Царквы – неабходна быць на службе не меней за два разы на тыдзень. Адзін раз на вячэрне (лепш у суботу вечарам), а другі раз на літургіі агалосных (калі не прычашчаецца) ці на ўсёй літургіі цалкам (калі прычашчаецца). Удзел у службе па меры іх разбору ў школе павінен станавіцца ўсё больш важлівым і поўным. Сустрэчы школы ў гэты перыяд неабходна акуратна наведваць і гэтак жа акуратна выконваць дамашнія заданні. Акрамя малітвы сваімі словамі ў асабістае малітоўнае правіла можна ўводзіць і агульнацаркоўныя малітоўныя тэксты па меры іх разбору.

Літургічны аспект. Як ужо было сказана вышэй, для братоў і сёстраў, якія навучаюцца, становіцца больш важным адказны і ўсвядомлены ўдзел у багаслужбах.

Абавязковымі становяцца адна вечаровая багаслужба і адна літургія на тыдзень. Правілы адносна прычасця застаюцца такімі ж, як і на першым этапе.

Падвядзенне вынікаў і перавод на наступны этап. Вынікі другога этапу падводзяць пасля разбору апошняй тэмы. На наступны этап пераходзяць усе, хто прайшоў другі этап без сурр'ёзных зрываў (прамых смяротных этычных грахоў, шматлікіх пропусках і г.д.) і ў меру магчымасці выканаў задачы этапу найважнейшай з якіх з'яўляецца, безумоўна, унутранае прыняцце Ахвяры Хрыста. Калі чалавек “сарваўся” з другога этапу па прычыні граху, ці па прычыне цялеснай хваробы, ці па прычыне няздольнасці справіцца з абставінамі, яму варта вярнуцца ў групу першага этапу, каб паспрабаваць прайсці другі этап пазней. Такую сітуацыю ні ў якім выпадку не варта ўспрымаць як кепскае сведчанне пра яго як пра асобу – проста ягоны час яшчэ не падышоў.

Трэці этап – містагагічны⁵.

Працягласць Трэці этап праводзіцца пад час Святак альбо Светлай Сядзьміцы і такім чынам займае 7-8 дзён. У некаторых выпадках (адмысловыя патрэбы групы, яе зацікаўленасць і інш.) заняткі па містагагіі могуць быць працягнутыя ў выглядзе асобных дадатковых сустрэч.

Евангельская адпаведнасць. У нейкім сэнсе гэты этап адпавядае таемным настаўленням Госпада, дадзеным царкве пасля ўваскрасення, чаканню Суцяшальніка і самой Пяцідзсятніцы.

Мэты. Адказнае ўваходжанне ў містэрыяльнае і містычнае жыццё Царквы. Усведамленне рэальнасці працэсаў апраўдання, асвячэння і абожання. Умацаванне ў чаканні паўнаты Божага Валадарства.

Задачи

1. Фармаванне ўяўленняў пра дагматычнае і сакраменталагічнае вучэнне Праваслаўнай Царквы
2. Фармаванне адчування дагмату як таемства веры
3. Угрунтаванне асабістай веры на праваслаўнай дагматычнай аснове.
4. Прыняцце Хрыста, як Галавы царквы, часткай якой з'яўляешся.
5. Фармаванне патрэбы і навыку ўдзелу ў царкоўных таемствах

Форма правядзення. Заняткі праводзяцца ў форме штодзённых сустрэч пасля Эўхарыстыі, на якіх прысутнічаюць усе браты і сёстры, якія навучаюцца. На сустрэчах разбіраюцца пытанні, звязаныя з таемствамі веры і жыцця царквы ў парадку, прыведзеным у табліцы.

Дзень	Таемства веры	Таемства жыцця	
1	Трыніталогія	Уводзіны ў сакраменталогію.	
2	Хрысталогія	Хрышчэнне	
3	Пнеўматалогія	Мірапамазанне, Сабраванне.	
4	Сатырыялогія	Эўхарыстыя	
5	Эклезіялогія	Сужэнства, Святарства	
6	Эсхаталогія	Пакаянне	
7	Заклучная сустрэча	Жыццё ў таемствах	

Літургічны аспект. Напрацягу ўсяго трэцяга этапу група разам з настаўнікамі штодзённа прымае ўдзел у Эўхарыстыі і прычасчаецца. Да споведзі варта прыступаць па

⁵ Назва паводле твораў Кірыла Іерусалімскага і Максіма Вызнаўцы

меры рэальнай неабходнасці. Пасля Літургіі адбываецца Агапа, якая амаль без перапынку пераходзіць у знятак па містагагіі.

Падвядзенне вынікаў і перавод на наступны этап. Вельмі важна не забыцца, што за межамі містагагічнага тыдня (Светлай Сядзьміцы), які завяршаецца на восьмы дзень супольным прычасцем і выпускной бяседай, кожнаму неабходна прыняць агульныя ў нашай царкве абавязкі: імкнучыся здзяйсняць Эўхарыстыю і прычашчацца штотыдня, рэгулярна спавядацца і вывучаць пісанне, мець малітоўнае правіла, захоўваць агульнацаркоўныя пасты, трымацца ўзятай вышыні этычных паводзінаў і гэтак далей. Гэта датычыць кожнага выпускніка без выключэння і павінна быць узята да выкання адразу пасля завяршэння школы.

Між тым адносна далейшага жыцця ў Брацтве ці па-за яго межамі, царкоўнага служэння і іншых рэчаў, якія патрабуюць сур'ёзнага і выключна асабовага выбару не варта спяшацца. Лепей узяць тэрмін на малітву і разважанне. Мінімальным такім тэрмінам можа стаць такзваная “пустыня”, даўжыня якой у нарамальных выпадках складае каля сарака дзён (што, безумоўна, не ёсць матэматычна дакладным лікам). Духоўная з’ява, якая абазначаецца тэрмінам “пустыня”, мае месца пасля сканчэння катэхізацыі ў абсалютнай большасці выпадкаў і выклікаецца цэлым шэрагам прычын сярод якіх эмацыйны спад пасля трэцяга этапу, вяртанне да штодзённага рытму, знікненне пільнай апекі і іншыя.

Літаратура

1. Амвросий Медиоланский, свт. Две книги о покаянии и другие творения // Учители неразделенной Церкви. М.:1997.
2. Белановский Ю.С., Ракушин А.В., Шестаков А.А. Катехизация в Русской Православной Церкви на современном этапе. М.:2007
3. Григорий Нисский, свт. «Большое огласительное слово» // Антология «Восточные отцы и учителя Церкви IV в. в трех томах, т II. М.: 1999.
4. Задачи, принципы и формы организации катехизической деятельности Русской Православной Церкви. / Проект документа Синодального отдела религиозного образования и катехизации Русской Православной Церкви М.:2005
5. Кочетков Георгий свящ.. проф. Возможная система оглашения в Русской православной церкви в современных условиях. М.: 1994
6. Кочетков Георгий, свящ.. проф. Таинственное введение в православную катехетику. Пастырско-богословские принципы и рекомендации совершающим крещение и миропомазание и подготовку к ним. М.:1998.
7. Кирилл Иерусалимский, свт. Поучения огласительные и тайноводственные М: 1991